

**Ilmari Koppisen
kodin sisustus
Salon kaupungissa
on häkellyttävä.
Seiniä, kirjahyllyjä
ja ikkunanlautoja
koristavat eri urheilu-
lajien pokaalit, mitalit
ja muut palkinnot
– yhteensä 1 519
kappaletta.**

Haastattelu ja kuvat: Pekka Raitanen

Ilmari Koppinen – Itsenäisyytemme ikäinen mies

1918 tammikuussa
Raumalla syntynyt
Ilmari Koppinen on
ehtinyt kokea kolme
sotaa. Parikuukautisen
Ilmarin vanhemmat,
raumalaiset
opettajat, työnsivät
lastenvaunuissa häntä
turvaan kaupungista
ns. verisunnuntaina 9.4.
kansalaissodan jaloista.

SUUREN OSAN LAPSUUTTAAN hän eli orpona, äiti kuoli 1924 ja isä 1930. Ennen ylioppilaaksi tuloaan 1938 Ilmari ja hänen veljensä olivat hoidossa neljässä eri sijaiskodissa Raumalla ja Ylivieskassa. Perheet eivät jaksaneet pitää pitkiä aikoja vilkkaita poikia, kertoo Ilmari. Pisimmän jakson, 6 vuotta pojat viettivät lopuksi raumalaisen Veistelehdon kanttoriperheessä.

Partiotoiminnasta, nimenomaan Rauman Sinermoista tuli kuin toinen koti orpopojalle. Iän karttuessa Ilmari osallistui myös Rauman merisuojeluskunnan toimintaan.

Matematiikka oli Ilmarin vahva aine ylioppilaskirjoituksissa, menestys kielissä ei ollut yhtä hyvä. Niinpä hän päätti aloittaa matematiikan opiskelun Turun yliopistossa syksyllä 1938. Turussa hän liittyi Turun merisuojeluskuntaan.

Syksyllä 1938 ns. Tšekkoslovakian kriisin aikana Neuvostoliiton sotalaivat liikkuivat Suomenlahdella sekä Itäme-

rellä. Suomessa pelättiin maihinnousua Ahvenanmaalle ja Suomen rannikolle. Merisuojeluskuntia kutsuttiin linnoitustöihin, Ilmari Örön saarelle. Kahdeksan päivän kuluttua tilanne rauhoittui ja ryhmät saivat palata koteihinsa ja Ilmarikin jatkoi matematiikan lukujaan. Tästä syksyn 1938 kiristyneestä tilanteesta Suomen rannikolla harvemmin puhutaan, mainitsee Ilmari.

Varusmiehenä talvisotaan

Aloka Koppisen varusmiestaival alkoi kesäkuussa 1939 Laatokan Valamon saarella Niikkanen linnakkeella, mistä merivoimien matruuseiksi ylennetyt siirrettiin Hankoniemelle ja edelleen panssarialus *Ilmariselle*. Syksyllä alkaen aliupseerikoulun aikaa lyhennettiin ja joukko lähetettiin kiristyneen tilanteen takia kouluttamaan uusia merivoimien alokkaita, nyt Suomenlinna.

Ilmari muistelee, kuinka maraskuun 29 päivänä meren yllä oli paksu pilvi ja Helsinki oli pilvetön. Kello 10 tienoilla lähestyi mereltä pommikoneläivue ja pommitti Helsinkiä. Helsingin hälytys sireenit alkoivat soida vasta pommien pudottua, tilanteeseen ei ollut osattu varautua. Kello kahden maissa iltapäivällä tuli toinen pommitusläivue, jota me Suomenlinnan varusmiesjoukot tulitimme kivääreillä, kertoo Ilmari. Tässä pommituksessa vaurioitui mm. Neuvostoliiton lähetystörakennus Bulevardilla ja teknillisen korkeakoulun läntinen siipi Ruoholahdessa.

Alokaskomppania siirrettiin pois vaarallisesta Suomenlinnasta ja Ilmarin talvisota kului ennen muuta kouluttajan tehtävissä eri yksiköissä ja välirauhan aikana Mikonkarin vartioaseman päällikkönä.

Jatkosodan kiertomatkat

Kesällä 1941 Ilmari sai taas kutsun armeijan harmasiin. Ensin tuli käsky Ryssäkarin (sittemmin Rysäkarin) linnakkeen keskiö- ja viestiupseeriksi. Suomalaisten vallattua takaisin Hangon, siirrettiin junalastillinen rannikotykistön miehiä jalkaväkikoulutukseen, kertoi Ilmari, joka matkasi joukon mukana nyt Oulun koulutuskeskukseen.

Neljän kuukauden jälkeen, tammikuun puolessa välissä 1942 hänet määrättiin Rukajärven suunnalle Lieksan ja Repolan kautta Tigskylään, missä sijaitti kenraali Raappanan komentaman 14. divisioonan komentopaikka. ”Täältä minut komennettiin muutaman hengen ryhmän kanssa hiihtämään lähes 60 km erämaata saamaan kiinni majuri Muroleen komentama 6. rajajääkäripataljoona, mikä oli menossa tuhoamaan Muurmannin läntistä ratahaaraa toisen, majuri Majevsikin komentaman pataljoonan kanssa”, muistelee Ilmari. Ryhmä saavutti Muroleen pataljoonan Volda-järven luona. Siellä Ilmari määrättiin em. pataljoonan Ryynäsen komppanian yhden joukkueen johtajaksi, missä tehtävässä hän toimi toukokuun 18. päivään asti. Rataa ei loppujen lopuksi tuhottu, tästä tuli ilmeisesti Mannerheimin viime hetken kielto. Muurmannin rataretken jälkeen Ilmari joukkueensa kanssa teki mm. kaksi partiretkä, missä toisen aikana luotisuihkut osuivat aivan hänen viereensä.

Kesästä 1942 lähtien Koppinen sai takaisin siirron Oulun koulutuskeskukseen kouluttajaksi ja osaksi aikaa komppanian päälliköksi. Ou-

Muurmannin rataretki ulottui kauas Suomen rajan taakse.

lusta hänet edelleen määrättiin Kuopion Rissalan koulutuskeskukseen 2.3.1943. Toukokuussa Päämajan Huolto 3 oli perustanut 1. erillisen Liikennejoukkueen, mihin Ilmari nyt vuorostaan määrättiin. Värikkäiden liikennevalvonta- ja sotapoliisitehtävien jälkeen hän pääsi rauhan tultua siviiliin 17.11.1944. Vaarallisista tilanteista selviämistään hän itsekin ihmettelee ja kokee, että jonkinlainen varjelus hänellä on ollut muassaan.

Perheellisenä maanmittariksi opiskelemaan sodan päätyttyä

Maanmittausta Koppinen muistaa harjoittaneensa jo 70 vuotta sitten. Siviiliin talvisodan varusmieskauden jälkeen päästyään joulukuussa 1940 hän sai ”köyhänä ylioppilaspoikana” ja matematiikkaa opiskelleena töitä Rauman kaupungilta ja pääsi kartoittamaan Kauttuan ratapihaa talvipakkasessa yhdessä kahden muun ylioppilaan, **Reino Kylänpään** ja **Veikko Laineen** kanssa. Kaikki kolme muuten valmistuivat aikanaan maanmittauksen diplomi-insinööreiksi, Ilmari lisäksi.

Jatkosodan ns. asemasotavaiheen aikana Helsingin teknillinen korkeakoulu julkaisi opiskelua koskeneen hakuilmoituksen ja Ilmari pani paperit sisään ja ensisijaiseksi vaihtoehdoksi hän kirjoitti maanmittauksen. Matematiikkaa opiskelleena hänet hyväksyttiin 29.10.1943 ns. ensimmäiseen ryhmään, johon kuuluneet olisivat päässeet heti opiskelemaan, mikäli olisivat saaneet armeijasta lomaa. Käytännössä Ilmari pääsi aloittamaan opinnot aivan vuoden 1945 alussa.

”Vaarallisista tilanteista selviämässä jonkinlainen varjelus on ollut muassa.”

Hän oli mennyt keväällä 1943 avioon liminkalaisen **Esteri Ruonakosken** kanssa. Huhtikuun loppupuolella 1944 Lieksassa liikennevalvontatehtävissä ollessaan Ilmari sai monen puhelinkeskuksen kautta kaukopuhelulla tiedon, että hänestä oli juuri tullut terveen poikalapsen isä.

Perheellisenä opintojen aloittaminen sodan vaurioittamassa Helsingissä ei ollut ongelmatonta. Kun pienet varat hupenivat elämiseen, hän sai lainaa Rauman Säästöpankista ja valtiolta pientä sotilasylioppilaille varattomuustodistuksen perusteella myönnettyä lainaa. Asunnoksi perhe sai Munkkiniemestä 12 m²:n kellarikerroksen hellahuoneen talonmiehen töitä vastaan. Myöhemmin perhe sai isomman asunnon yhdessä Ilmarin veljen kanssa, nyt asunnon omistajan tyttären matematiikan opettamista vastaan.

Kesäkausina Ilmari harjoitteli taksamaanmittarien **Ilmari Leinosen** ja **Niilo Heinosen** palkkaamina mm. Keuruun kirkonkylän kartoitustehtävissä. Olosuhteet pakottivat mahdollisimman nopeaan valmistumiseen. Diplomi-insinöörin paperit heltisivätkin jo 15.3.1948 eli vain noin kolmen vuoden opiskelun jälkeen.

Opettajista erityisesti professori **V. A. Heiskanen** jäi positiivisena mieleen. Myös **Kalle Väisälää**, jonka opissa hän oli ollut jo Turun Yliopistossa, Ilmari muistaa hyvällä. Professori **Hirvosen** luennot taas olivat Ilmarista vaikeatajuisia.

Auskultantti eli taksapalkalla

”Kun olin vannonut virkavalan maanmittaushallituksessa 22.3.1948, määrättiin minut saman tien maanmittausinsinööri **Onni Pyhälahden** virka-apulaiseksi ja maanmittausauskultantiksi,” jatkaa Ilmari. Vuoden verran hän teki koukeroisia maanlunastuslautakunnan tehtäviä mm. Vammalassa. Kun Pyhälähti pääsi lautakunnan puheenjohtajan tehtävistä kesällä 1949 tavanomaisesti maanmittaustehtäviin, siirtyi Ilmarikin hänen mukanaan taksapalkalle tekemään lohkonomia ja muitakin maanmittaustoimituksia ainakin Vammalassa, Tyrvällä, Kiikassa ja Karkussa. Palkkiot tulivat urakaluonteisesti tehtyjen töiden määrän mukaisesti ja maanmittaushallituksen tarkasti määrittelemillä taksoilla. Palkkiota Ilmari muistaa saaneensa noin 80 prosenttia taksasta. Loppu jäi päämiehelle työn valvomisesta ja ohjaamisesta. Pyhälahden hän muistaa miellyttävänä esimiehenä.

